

Марина Максимівна Новгородська,

кандидатка педагогічних наук,
наукова співробітниця відділу діагностики обдарованості,
Інститут обдарованої дитини НАПН України,
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0003-3157-7155>

УДК 37.013:37.046

DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-4\(95\)-135-141](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-4(95)-135-141)

МЕТОДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТВОРЧОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ОБДАРОВАНОСТІ У СВІТОВІЙ ПРАКТИЦІ

Анотація.

У статті наведено приклади з досвіду ідентифікації творчої та комунікативної обдарованості учнів у світовій практиці. Окремо розглянуто досвід виявлення, розвитку та навчання обдарованих у США. Здійснено огляд та аналіз навчальних програм для підтримки обдарованих у державних школах Америки. Пояснено різницю між зваженим і незваженим середнім балом (GPA), а також алгоритм відбору обдарованих абітурієнтів до університетів на основі рейтингу, зваженого GPA та загальної успішності. Наведено ґрунтовні праці світових вчених, щодо виявлення та розвитку обдарованості в закладах середньої освіти. Здійснено огляд освітніх контекстів таких країн, як Австралія, Австрія, Фінляндія, Франція, Греція, Норвегія, Шотландія, Швеція, Туреччина та США. Окреслено певні характеристики високообдарованих.

Ключові слова: творчість; комунікативна обдарованість; соціальний інтелект; ідентифікація обдарованості.

Упродовж останніх років науковці приділяють більше уваги вивченню питань комунікативної та творчої обдарованості. Ця тема набуває особливого значення, оскільки сучасне суспільство усвідомлює важливість розуміння та підтримки обдарованих, які проявляють особливі здібності як у творчій, так і у комунікативній сферах.

Наведемо низку наукових досліджень, які проводилися західними вченими, де головна увага зосереджується на вивченні комунікативної обдарованості крізь призму соціального інтелекту [1; 2]. Соціальний інтелект як складний феномен охоплює здатність розуміти й ефективно взаємодіяти з іншими людьми. У цьому контексті комунікативну обдарованість розглядають не лише як вміння гарно висловлювати думки або вправно володіти мовними навичками, а й як здатність відчувати та розуміти різні соціальні ситуації, а також будувати міцні міжособистісні зв'язки.

Мета статті: зробити огляд досліджень із методів ідентифікації обдарованих учнів у контексті комунікативної та творчої обдарованості у світовій практиці.

У серії досліджень [3–6] комунікативну обдарованість науковці розглядають як доволі складний, багатоконпонентний феномен, що пов'язаний із соціальним та емоційним інтелектом, який

можна розвивати та вимірювати за допомогою різних інструментів і методик.

Наведемо дослідження, де вивчався соціальний інтелект [1]. Дослідники дійшли висновків, що соціальний інтелект є системою когнітивних характеристик особистості та складається з трьох ключових компонентів: соціально-перцептивних здібностей, соціальної уяви та техніки спілкування. Таким чином, ефективність суб'єкт-суб'єктного спілкування багато в чому залежить від сформованості соціального інтелекту. Соціальний інтелект сприймається як певний когнітивний компонент комунікативної компетентності, що визначається як здатність особистості приймати позицію, думку іншої людини, прогнозувати її поведінку, ефективно розв'язувати різні проблеми, що виникають між суб'єктами діалогічної взаємодії.

Такий підхід до вивчення комунікативної обдарованості крізь призму соціального інтелекту є надзвичайно актуальним у сучасному світі, оскільки соціальні взаємодії стають дедалі більш складними і багатовимірними. Уміння ефективно взаємодіяти та комунікувати, розуміти мотивацію та емоції інших людей, а також застосовувати ці знання на практиці стає важливим показником успіху як в особистому житті, так і в професійній сфері.

Західні науковці також акцентують на важливості вивчення та розвитку комунікативної обдарованості учнів, оскільки саме в цей період закладається база для подальшої успішної соціалізації. Вчені проводять численні дослідження, що аналізують різні методи та підходи до ідентифікації і розвитку цієї форми обдарованості [2; 7; 8; 10]. Дослідники працюють над питанням порівняння різних форм інтелекту (зокрема комунікативний і соціальний), а також вивчають як можна ідентифікувати та розвивати ці форми інтелекту. Окрім того, значну увагу приділяють питанням включення обдарованих учнів у навчальні процеси, щоб максимально розвинути та розкрити їхній потенціал.

Досліджуючи питання обдарованих упродовж багатьох років, відзначимо цікаву концепцію так званої нечіткої обдарованості, яку нещодавно опублікував турецький вчений Ugur Sak [7]. Відповідно до цієї концепції, прояв обдарованості є результатом взаємодії між особистими схильностями і так званими стимульними умовами. Іншими словами обдарованість існує у взаємодії між людиною і середовищем (наприклад, стимульними умовами). Відповідно до цього наукового підходу, виявлення та навчання обдарованих учнів має бути побудовано на взаємодії цих факторів. Інтерактивні моделі корисні для виявлення та навчання учнів, які мають потенціал зверхдосягнень. Теорія нечіткої обдарованості пропонує три компоненти, які можуть бути використані під час виявлення та навчання обдарованих учнів: інтелектуальні та неінтелектуальні схильності, стимулювальні умови та взаємодія. Згідно з диспозиційною теорією можливостей [8], автор підкреслює своє визначення обдарованості: «Обдарованість – це здібність більш високого порядку. Таким чином, вчений пропонує розглядати обдарованість як здатність розвивати подальші такі здібності, як мотивація, свідомість та креативність, що сприяють досконалості та її прояву. Отже, обдарованість – дуже складний багатогранний феномен, який можна вивчати, ідентифікувати та розвивати з багатьох ракурсів.

Продовжуючи тему ідентифікації та розвитку комунікативної обдарованості, наведемо подібне дослідження, яке побічно пов'язане з вивченням соціального інтелекту [9]. У ньому були задіяні багаторівневі класи, у яких вчитель відповідав за навчання учнів на різних рівнях освіти, що є способом зробити освіту доступнішою для сільських дітей. Результати цього дослідження дають право стверджувати про динаміку зростання соціальних навичок учнів, більш багате освітнє середовище, кращу соціальну участь та зростання самооцінки. Дослідники порівнювали множинний інтелект учнів багаторівневих та однорівневих класів через порівняння морального, емоційного та соціального інтелекту. За результатами цього дослідження виявилось, що учні багаторівневих

класів мають вищий емоційний і соціальний інтелект, аніж учні однорівневих класів, через більшу і багатшу взаємодію в освітньому середовищі.

Цей висновок дає змогу зробити припущення, що створення багаторівневих класів може бути сприятливою базою для прояву та ідентифікації комунікативно обдарованих учнів із високими показниками соціального інтелекту.

Наведемо сучасний підхід до ідентифікації та підтримки розвитку обдарованих учнів у Сполучених Штатах Америки [10]. У державних школах, де навчання для дітей є безкоштовним, діють спеціальні так звані Magnet-програми, які функціонують не в усіх державних школах, тому для вступу діти складають спеціальні екзамени. Такі програми створені для розвитку здібних та обдарованих учнів. Для зарахування до цих програм, батьки мають подати електронну заявку в певні терміни, яка обмежена вибором трьох шкіл або трьох спеціальних поглиблених програм. Зазвичай учні складають іспити з математики, написання есе, а також проходять тестування з певних предметів. Наприклад, творчо обдаровані учні, які вступають у старшу Magnet школу художнього напрямку, здають творчий екзамен із малюнку натюрморту з шести предметів. Творчо обдаровані учні, що вступають, наприклад, на інженерну програму, складають іспит на знання математики, мовного мистецтва «Language Arts», який подібний до нашого предмета – література та написання есе з певної тематики. Такий підхід забезпечує всебічну оцінку здібностей учнів, що дає змогу відібрати найбільш перспективних і талановитих учнів для подальшого навчання за поглибленими спеціальними програмами.

Наведемо приклад використання тестів для виявлення рівнів соціального та емоційного інтелекту, які тісно пов'язані з комунікативною обдарованістю. Тест емоційного інтелекту Майєра-Селовея-Карузо (MSCEIT) [11] широко використовується для оцінки емоційного інтелекту, що дає змогу доходити висновку про комунікативні здібності особистості. Зазначимо, що цей тест використовується для осіб віком від 17 років.

Вітчизняні дослідники зазначають [12], що комунікативна обдарованість особистості містить такі взаємопов'язані компоненти, як: комунікативний потенціал, комунікативна компетентність, лідерська обдарованість, соціальна обдарованість. Інакше кажучи, комунікативна обдарованість – це здатність ефективної комунікації та взаємодії у соціумі, що передбачає такі ключові аспекти як: вербальне та невербальне спілкування, соціальний інтелект, емпатію та адаптивність.

Повертаючись до західної наукової думки, підкреслимо, що останнім часом панують тенденції [13] щодо необхідності створення національної дослідницької програми, яка буде зорієнтована на обдарованих / творчих / талановитих учнів

з-поміж корінних американців, оскільки ця група населення залишається однією з найменш досліджених у цій галузі.

Науковці проаналізували різні припущення щодо освіти обдарованих у трьох громадах корінних американців – Діне, Лакота та Оджибві та запропонували дослідницьку програму, що базується на даних, зібраних у цих громадах. Цікавими нам здаються припущення, одержані дослідниками [13] з літератури щодо вивчення теми спілкування корінних американців. Так, Hartley [14] стверджує, що обдарований або талановитий учень може вільно говорити двома чи більше мовами. Натомість Montgomery [15] зазначає, що у дітей корінних американців м'яка, повільна мова; вони були схильні бути тихими та мали запізнені відповіді. За результатами дослідження, фокус-група Діне вказала на необхідність більш позитивних рольових моделей серед чоловіків корінних американців. Вони виявили високий рівень алкоголізму, відсутність позитивних рольових моделей для талановитих хлопчиків у резервації.

Як повідомляють дослідники, на жаль, у багатьох школах резервацій (за деякими винятками), де навчаються такі діти, лише деяких із них ідентифікують як обдарованих [13; 16].

Повертаючись до теми ідентифікації та розвитку обдарованих, наведемо дослідження [17], у якому значна роль відводилася симуляціям та іграм обдарованих учнів. Дослідники наголошували на важливості використання симуляції в освітньому процесі. Згідно зі словами дослідників, учителі заново відкривають мотиваційну цінність гри та ігор у формі симуляції – діяльності, яка імітує реальні життєві ситуації. Симуляція має високу мотиваційну цінність, оскільки учні одразу бачать вагому причину, щоб навчитися досягати успіху та виграти в імітаційній грі.

Зазначимо, що мотивація такого роду є зовнішньою мотивацією, тому не є достатньо стійкою, на відміну від внутрішньої мотивації.

На нашу думку, конкурентну боротьбу, яка є скрізною темою всього навчання та розвитку обдарованих можна б було замінити на цінності взаємодопомоги між учнями та конструктивної взаємодії.

Так, Hazel Feldhusen [18] у своїй праці, присвяченій питанню обдарованості, зазначає що задоволених обдарованих учнів в індивідуальному класі більше оскільки, воно відповідає їхнім потребам, а завдання є складними й більш творчими. Обдаровані діти навчаються на відповідному рівні та у відповідному темпі, мають доступ до матеріалів для читання вищого рівня як у класі, так і в головній бібліотеці, а також навчаються розвивати незалежність, самоврядування та дисципліну у своїх освітніх завданнях.

Зазначимо, що в західній системі освіти, а конкретно у США, існують різнорівневі програ-

ми для виявлення та навчання обдарованих дітей. Для прикладу розглянемо систему безкоштовного навчання в державних школах Америки [19]. Тут існують як звичайні стандартні базові класи Basic course з кожного предмета, так і більш складного рівня: Gifted and Talented – для обдарованих і талановитих; Honors Level Course; Advanced Placement Course – поглиблені курси навчання. Розглянемо більш детально кожен із них.

Basic course – це курс, що зосереджений на розвитку навичок, включаючи грамотність у володінні мовою, математикою, природничими та фізичними науками, а також соціальними науками та історією.

Gifted and talented (GT) – це курс поглибленого рівня, розроблений насамперед для учнів, які пройшли кваліфікацію та вступили до школи, навчального закладу чи округу за програмою для обдарованих і талановитих чи до поглиблених навчальних програм.

Honors Level Course – курс поглибленого рівня, що розроблений для учнів, які отримали статус з відзнакою відповідно до освітніх вимог.

Advanced Placement Course (AP) – це поглиблений курс рівня коледжу, що призначений для учнів, які досягли певного рівня академічної успішності. Після успішного завершення курсу та стандартизованого іспиту Advanced Placement, учень може отримати кредит коледжу.

Варто додати, що перехід зі стандартного базового курсу на вищий рівень може відбуватися впродовж навчального року за академічними досягненнями учня. Його можуть перевести до наступного класу GT, Honors чи AP. Багато хто з обдарованих учнів у США під час випуску зі старшої школи може мати набагато більший середній бал, так званий GPA, за умови навчання у старшій школі на поглиблених курсах, які ми розглянули вище. Враховуються два складники цього середнього балу: зважений і незважений GPA. Розглянемо більш детально кожен із них.

Обдаровані учні старшої школи перед зарахуванням до коледжу отримують хороші оцінки та високий середній бал або GPA. Він є важливим показником академічних успіхів у старшій школі. Багато установ вищої освіти в Америці вимагають від абітурієнтів досягнення мінімального середнього балу, щоб відповідати вимогам до вступу. Якщо ціль обдарованого абітурієнта – це вступ у один із найкращих вишів, то він має отримати високий середній бал GPA, причому враховуються два складники (зважений та незважений), а вирішальне значення можуть мати значення зваженого GPA. На нашу думку, важливо пояснити різницю між ними [20–22].

Поглиблені класи старшої школи такі, як Advanced Placement (AP), тобто курси для відмінників, часто додають значно більше балів до середнього балу, аніж стандартні базові курси, які дають у результаті зведений середній бал. Це

означає, якщо обдарований учень відвідує поглиблені класи AP і отримує відмінно, то середній бал може перевищити 4,0. Для наочності наведемо *табл. 1*.

Таблиця 1

Таблиця перекладу буквених оцінок та відсотків у середній бал «GPA»

Оцінка	Відсотки	GPA
A+	97–100	4.0
A	93–96	4.0
A-	90–92	3.7
B+	87–89	3.3
B	83–86	3.0
B-	80–82	2.7
C+	77–79	2.3
C	73–76	2.0
C-	70–72	1.7
D+	67–69	1.3
D	65–66	1.0
F	Менше 65	0.0

Більшість шкіл дотримуються цієї шкали для неважених середніх балів.

Варто зазначити, що неважені середні бали не враховують рівень складності курсу, а важені – враховують. Зазвичай середній бал розраховується за неваженою шкалою. Незважений середній бал вимірюється за шкалою від 0 до 4,0. Він не враховує складність курсу учня. Незважений середній бал представляє оцінку A як 4,0, незалежно від того, чи була вона отримана в класі з відзнакою, класі AP або класі нижчого рівня.

Зважений середній бал часто використовується в старших школах для кращого представлення академічних досягнень учнів. Зважений середній бал враховує складність курсу, а не забезпечує однакове перетворення буквеної оцінки на середній бал кожного учня. Зазвичай зважений середній бал вимірюється за шкалою від 0 до 5,0, хоча деякі шкали йдуть вище. Оцінка A в класі AP може переходити до зваженого середнього балу 5,0, тоді як A у класі звичайного базового рівня дає зважений середній бал 4,0. У багатьох школах також є класи середнього рівня (наприклад, класи з відзнакою Honors чи Gifted and Talented), де найвищий середній бал, який можливо отримати, становить 4,5 [22].

Як бачимо, у системі західної освіти під час вступу в університети обдаровані мають враховувати багато факторів, адже невелика зміна середнього балу може мати суттєві наслідки, особливо в державних університетах, які використовують рейтинг середньої школи або поріг середнього балу для автоматичного зарахування чи дискваліфікації вступників. Старші школи та приймальні комісії коледжів об'єднують оцінки за курсами у різний спосіб, і поширеною практикою є побудова зваженого середнього балу GPA, в якому додаткові бали нараховуються за просунуті курси.

Отже, для успішного вступу до вишу обдарованим у західній системі освіти треба чітко розуміти систему та алгоритм дій у ній. Як зазначають до-

слідники [20–22], більшість коледжів переважно враховують зважений середній бал, оскільки він краще показує складність пройдених курсів. Загалом коледжі більше оцінюють всі курсові досягнення обдарованого абітурієнта, аніж просто середній бал. Вищі дивляться, які курси відвідували абітурієнти, навчаючись у старшій школі, наскільки складними вони були і який рейтинг у класі мав абітурієнт. Усі ці фактори дають змогу краще зрозуміти якість середнього балу. Однак вони будуть розглядати всю надану їм інформацію про вступника, щоб отримати більш повне уявлення про його академічні навички та взяти до уваги інші фактори, зокрема участь у додаткових гуртках, активність у позашкільній діяльності, волонтерство тощо.

Наостанок наведемо ґрунтовну працю [23] фінських і шведських вчених, де зібрана значна частина статей щодо виявлення та розвитку обдарованості в школах по всьому світу. Цей науковий збірник містить освітні контексти таких країн, як Австралія, Австрія, Фінляндія, Франція, Греція, Норвегія, Шотландія, Швеція, Туреччина та США. Нам близька думка авторів, що, обмінюючись різними підходами, ми можемо навчатися та надихатися тим, як надавати якісні освітні можливості для обдарованих дітей та учнів. Різні підходи до ідентифікації включають широкі (навіть «розмиті»), багатокатегоріальні та специфічні для навчальної програми можливості для прояву обдарованості і таланту в рамках програм розвитку. Різні підходи до підтримки освіти обдарованих включають диференційоване навчання або зміст навчальної програми (наприклад, використання трансдисциплінарної, цілісної освіти; прискорення; угруповання здібностей; спеціальні програми та можливості освітнього збагачення).

Зазначимо, що деякі питання, розглянуті в цих працях, змушують замислитися над підходами до ідентифікації, навчання та підтримки обдарованих.

Дослідники Pinxten, Derksen та ін. [24], зазирнувши у психологічний світ високообдарованих молодих людей, здійснили аналітичне дослідження, за результатами якого припустили, що високообдаровані мають певні характеристики:

- «внутрішній двигун» – автори розглядають його як метафору внутрішньої сили, сильне прагнення зростати, вчитися та розвиватися;
- цікавість, яка виступає маркером обдарованих і як пусковий механізм;
- відсутність відповідності, тобто почуття екзистенційної самотності, стресу через мультипотенційність, перфекціонізм і духовні потреби (наприклад, свобода обирати свій власний шлях).

Результати показують, що варто приділяти увагу стимулюванню не лише когнітивного розвитку обдарованих, а також їх соціального, емоційного та духовного розвитку.

Наведемо ще одну працю [25], у якій вчені досліджують проблему ідентифікації творчо обдарованих учнів у сфері музики. У дослідженні

окреслено результати діагностування творчо обдарованих дітей у процесі навчання музики, з'ясовано, якими є психолого-педагогічні особливості навчання музики в групах дітей із різним творчим потенціалом і яка психолого-педагогічна підтримка їм необхідна. Дослідники наголошують, що для розвитку креативності дітей на музичних заняттях учителям необхідно самим вдосконалювати власну креативність, адже загальновідомо, що лише творчий вчитель може виховати творчого учня. Творчий потенціал у процесі навчання музики має формуватися з урахуванням психолого-педагогічних особливостей обдарованих учнів на різних рівнях його формування. Психологічна діагностика передбачає правильний підбір засобів і технологій, що активізують формування та розвиток емоційного інтелекту у групах дітей із різним творчим потенціалом у процесі навчання музики. Вчені пропонують враховувати рівень обдарованості учнів з точки зору нового виміру творчих педагогічних знань навчання музики. Психолого-педагогічна підтримка учнів є важливим фактором розвитку емоційного інтелекту у групах дітей із різним творчим потенціалом у процесі музичних занять.

Інші дослідники [26] підкреслюють важливість проведення олімпіад як засобів діагностики та розвитку природної обдарованості дітей і підлітків. За результатами цього дослідження було виявлено, що участь дітей в олімпіадах не лише сприяє реалізації творчого потенціалу, а й формує стійкий інтерес до конкретної фахової діяльності, зокрема до проєктної діяльності, що надалі впливає на вибір випускниками затребуваних на сучасному ринку праці напрямів (спеціальностей) і професій. Окрім того, автори наголошують на об'єктивній необхідності спеціальної підготовки педагогів, формування у них необхідного набору професійних навичок для успішної роботи з обдарованими учнями.

Важливим у цьому дослідженні є виявлення низки критеріїв діагностики типів обдарованості. Автори зазначили, що найважливішим аспектом цього феномена є схильність до праці, яка виступає як головний чинник винахідливості та таланту.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що нам близька думка вчених [27], що обдаровані та талановиті діти мають значний потенціал на початковому рівні для самостійного розвитку та навчання у звичайному класі. Вони можуть ефективно взаємодіяти з дітьми, які мають низький або та середній рівень здібностей. Це уможливило зробити звичайний клас місцем для творчого та продуктивного навчання з основних предметів. Інакше кажучи, обдаровані діти можуть перетворити та модернізувати стандартний клас у середовище творчого розвитку, впливати на однолітків, зацікавлювати та заохочувати їх до пізнання, навчання та саморозвитку.

Таким чином, вивчення та ідентифікація творчо обдарованих не втрачає актуальності протягом десятиліть та залишається ще важливим аспектом на-

укових досліджень. Обдарованість розглядають як вроджену здатність до створення нових, оригінальних ідей, як нестандартне мислення, а також створення чогось нового в будь-яких сферах діяльності. Західні фахівці працюють над питанням виявлення та підтримки творчо обдарованих учнів на різних етапах їхнього розвитку, щоб якомога більше розкрити їхні таланти, що може відіграти важливу роль у становленні обдарованої особистості.

Комунікативна та творча обдарованість є взаємопов'язаними сферами, що потребують ґрунтовного підходу у їх виявленні, дослідженні та розвитку. Комплекс досліджень щодо соціального інтелекту у взаємозв'язку з вивченням комунікативної обдарованості відкриває нові горизонти для ефективного розвитку цього найважливішого феномену для успішної життєдіяльності особистості.

Використані літературні джерела

1. Івашкевич Е. Інтелект, соціальний та емоційний інтелект: співвіднесення понять у сучасній психології / Е. Івашкевич, В. Співак // Проблеми сучасної психології. – 2023. – № 61. – С. 9–29. DOI: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2023-61.9-29>.
2. Редько В. Г. Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи: результати емпіричних досліджень / В. Г. Редько // Проблеми сучасного підручника. – 2018. – Вип. 20. – URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711263/1/Redko_Zasib_Communicative_Compentence.pdf.
3. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ / D. Goleman. – Bantam Books, 1995.
4. Gardner H. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences / H. Gardner. – Basic Books, 1983.
5. Petrides K. V. Trait Emotional Intelligence: Psychometric Investigation with Reference to Established Trait Taxonomies / K. V. Petrides, A. Furnham // European Journal of Personality. – 2001. – No. 15 (6). – P. 425–448.
6. Bar-On R. The Emotional Intelligence Inventory (EQ-i): A Test of Emotional Intelligence / R. Bar-On. – Multi-Health Systems, 1997.
7. Sak U. Identification and education of students with gifts and talents based on the fuzzy conception of giftedness / U. Sak // Education Sciences. – 2023. – No. 13(6). – 562 p. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci13060562>.
8. Borghini A. A dispositional theory of possibility / A. Borghini, N. E. Williams // Dialectica. – 2008. – No. 62 (1). – P. 21–41. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1746-8361.2008.01124.x>.
9. Halabisaz H. The comparison of moral intelligence, emotional intelligence and social intelligence between students of multi-grade and one-grade classes / H. Halabisaz, A. Mohammadzadeh, A. Rezaei // Journal of Psychological Science. – 2023. – No. 22 (129). – P. 1889–1906. DOI: <https://doi.org/10.52547/JPS.22.129.1889>.
10. BCPS. – URL: <https://bcpsmagnetapplication.schoolmint.com/>.
11. Mayer J. D. Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0 / J. D. Mayer, P. Salovey, D. R. Caruso, G.

Sitarenios // *Emotion*. – 2003. – No. 3 (1). – 97–105. DOI: <https://doi.org/10.1037/1528-3542.3.1.97>.

12. Лук'янчук Н. В. Фасилітативний супровід розвитку комунікативної обдарованості в юнацькому віці: дис. ... канд. психол. наук / Н. В. Лук'янчук. – Київ, 2015.

13. Gentry M. Gifted Native American Students: Literature, Lessons, and Future Directions / M. Gentry, C. M. Fugate, J. Wu, J. A. Castellano // *Gifted Child Quarterly*. – 2014. – No. 58(2). – P. 98–110. DOI: <https://doi.org/10.1177/0016986214521660>.

14. Hartley E. A. Through Navajo eyes: Examining differences in giftedness / E. A. Hartley // *Journal of American Indian Education*. – 1991. – No. 31. – P. 53–64.

15. Montgomery D. Identification of giftedness among American Indian people / D. Montgomery // *Critical issues in gifted education: Defensible programs for cultural and ethnic minorities* / In C. J. Maker, S. W. Schiever (Eds.). – 1989. – Vol. 2. – P. 79–90.

16. Yoon S. Y. Racial and ethnic representation in gifted programs: Current status of and implications for gifted Asian American Students / S. Y. Yoon, M. Gentry // *Gifted Child Quarterly*. – 2009. – No. 53. – P. 121–136.

17. Sisk D. Simulations and Games: For Gifted/Talented and Creative Students / D. Sisk // *Gifted Child Quarterly*. – 1979. – No. 23(2). – P. 226–237. DOI: <https://doi.org/10.1177/001698627902300202>.

18. Feldhusen H. Teaching Gifted, Creative, and Talented Students in an Individualized Classroom / H. Feldhusen // *Gifted Child Quarterly*. – 1981. – No. 25(3). – P. 108–111. DOI: <https://doi.org/10.1177/001698628102500304>.

19. Maryland public schools. – URL: <https://www.marylandpublicschools.org/about/Documents/DAAIT/Accountability/2019MCCSpecificationsManual.pdf>.

20. Forbes. – URL: <https://www.forbes.com/advisor/education/student-resources/weighted-vs-unweighted-gpa/>.

21. Hansen J. Worth weighting / J. Hansen. – 2018. – URL: https://scholar.harvard.edu/files/john_hansen/files/worth_weighting_hansen_2018.pdf.

22. Prepscholar. – URL: <https://blog.prepscholar.com/weighted-vs-unweighted-gpa-whats-the-difference#:~:text=The%20main%20difference%20between%20the,scale%20of%200%20to%205.0>.

23. Zhang L. The relationship between students' critical thinking disposition and their communication skills: A study in higher education / L. Zhang, H. Wu, Y. Wang // *Education Sciences*. – 2023. – No. 13(12). – 1205. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci13121205>.

24. Pinxten W. F. V. The psychological world of highly gifted young adults: A follow-up study / W. F. V. Pinxten, J. J. L. Derksen, W. A. M. Peters // *Trends in Psychology*. – 2023. – P. 1–27.

25. Abrosimova E. B. Psychological diagnostics and psychological and pedagogical support for gifted children in music learning / E. B. Abrosimova, E. A. Makarova, E. L. Makarova // *Russian Journal of Education and Psychology*. – 2024. – No. 15(3). – P. 308–328. DOI: <https://doi.org/10.12731/2658-4034-2024-15-3-515>.

26. Shatunova O. V. Technology competitions and Olympiads among pupils as a means of diagnostics

and development of their giftedness / O. V. Shatunova, A. B. Sergeeva // *Obrazovanie i nauka*. – 2015. – No. 9. – P. 143–154. DOI: <https://doi.org/10.17853/1994-5639-2014-9-143-154>.

27. Feldhusen J. The Room Meeting for G/T Students in an Inclusion Classroom / J. Feldhusen, H. Feldhusen // *Gifted Child Today*. – 2004. – No. 27(2). – P. 54–57. – URL: https://login.research4life.org/tacsgr1doi_org/10.4219/gct-2004-131.

References

1. Ivashkevych, E., & Spivak, V. (2023). Intelekt, sotsialnyi ta emotsiyni intelekt: spivvidnesennia poniat u suchasni psykhologii [Intelligence, social and emotional intelligence: Correlating concepts in contemporary psychology]. *Problemy suchasnoi psykhologii – Problems of Modern Psychology*. (61), P. 9–29. DOI: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2023-61.9-29>. [in Ukr.].

2. Redko, V. H. (2020). Zasoby formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti uchniv pochatkovoi shkoly: rezultaty empyrychnykh doslidzhen [Means of forming foreign language communicative competence of primary school students: Results of empirical research]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka – Problems of the modern textbook*. Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711263/1/Redko_Zasib_Communicative_Competence.pdf. [in Ukr.].

3. Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. Bantam Books.

4. Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books.

5. Petrides, K. V., & Furnham, A. (2001). Trait Emotional Intelligence: Psychometric Investigation with Reference to Established Trait Taxonomies. *European Journal of Personality*. 15 (6), P. 425–448.

6. Bar-On, R. (1997). *The Emotional Intelligence Inventory (EQ-i): A Test of Emotional Intelligence*. Multi-Health Systems.

7. Sak, U. (2023). Identification and education of students with gifts and talents based on the fuzzy conception of giftedness. *Education Sciences*. 13 (6), 562 p. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci13060562>.

8. Borghini, A., & Williams, N. E. (2008). A dispositional theory of possibility. *Dialectica*, 62(1), 21–41. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1746-8361.2008.01124.x>

9. Halabisaz H, mohammadzadeh A, Rezaei A. (2023). The comparison of moral intelligence, emotional intelligence and social intelligence between students of multi-grade and one-grade classes. *Journal of Psychological Science*. 22(129), 1889–1906. DOI: <https://doi.org/10.52547/JPS.22.129.1889>.

10. Internet source: BCPS Magnet Application. Retrieved from: <https://bcpsmagnetapplication.schoolmint.com/>.

11. Mayer, J. D., Salovey, P., Caruso, D. R., & Sitarenios, G. (2003). Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0. *Emotion*. 3 (1), 97–105. DOI: <https://doi.org/10.1037/1528-3542.3.1.97>.

12. Lukyanchuk, N. V. (2015). Fasylytatyvnyi suprovod rozvytku komunikativnoi obdarovanosti v yunatskomu vitsi

[Facilitative support for the development of communicative giftedness in adolescence]. *Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukr.].

13. Gentry, M., Fugate, C. M., Wu, J., & Castellano, J. A. (2014). Gifted Native American Students: Literature, Lessons, and Future Directions. *Gifted Child Quarterly*, 58(2), 98–110. DOI: <https://doi.org/10.1177/0016986214521660>.

14. Hartley, E. A. (1991). Through Navajo eyes: Examining differences in giftedness. *Journal of American Indian Education*, 31, P. 53–64.

15. Montgomery, D. (1989). Identification of giftedness among American Indian people. In Maker C. J., Schiever S. W. (Eds.), *Critical issues in gifted education: Defensible programs for cultural and ethnic minorities*. Vol. 2, P. 79–90.

16. Yoon, S. Y., & Gentry, M. (2009). Racial and ethnic representation in gifted programs: Current status of and implications for gifted Asian American Students. *Gifted Child Quarterly*, 53, P. 121–136.

17. Sisk, D. (1979). Simulations and Games: For Gifted/Talented and Creative Students. *Gifted Child Quarterly*, 23(2), P. 226–237. DOI: <https://doi.org/10.1177/001698627902300202>.

18. Feldhusen, H. (1981). Teaching Gifted, Creative, and Talented Students In an Individualized Classroom. *Gifted Child Quarterly*, 25(3), 108–111. DOI: <https://doi.org/10.1177/001698628102500304>.

19. Marylandpublicschools. Retrieved from: <https://www.marylandpublicschools.org/about/Documents/DAAIT/Accountability/2019MCCSpecificationsManual.pdf>.

20. Forbes. Retrieved from: <https://www.forbes.com/advisor/education/student-resources/weighted-vs-unweighted-gpa/>.

21. Hansen, J. (2018). Worth weighting. Retrieved from: https://scholar.harvard.edu/files/john_hansen/files/worth_weighting_hansen_2018.pdf.

22. Prepscholar. Retrieved from <https://blog.prepscholar.com/weighted-vs-unweighted-gpa-whats-the-difference#:~:text=The%20main%20difference%20between%20the,scale%20of%200%20to%205.0>.

23. Zhang, L., Wu, H., & Wang, Y. (2023). The relationship between students' critical thinking disposition and their communication skills: A study in higher education. *Education Sciences*, 13(12), 1205. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci13121205>.

24. Pinxten, W. F. V., Derksen, J. J. L., & Peters, W. A. M. (2023). The psychological world of highly gifted young adults: A follow-up study. *Trends in Psychology*, P. 1–27.

25. Abrosimova, E. B., Makarova, E. A., & Makarova, E. L. (2024). Psychological diagnostics and psychological and pedagogical support for gifted children in music learning. *Russian Journal of Education and Psychology*, 15(3), P. 308–328. DOI: <https://doi.org/10.12731/2658-4034-2024-15-3-515>.

26. Shatunova, O. V., & Sergeeva, A. B. (2015). [Technology competitions and Olympiads among pupils as

a means of diagnostics and development of their giftedness]. *Obrazovanie i nauka – . 9*, P. 143–154. DOI: <https://doi.org/10.17853/1994-5639-2014-9-143-154>.

27. Feldhusen, J., & Feldhusen, H. (2004). The Room Meeting for G/T Students in an Inclusion Classroom. *Gifted Child Today*, 27(2), P. 54–57. DOI: <https://doi.org/10.4219/gct-2004-131>.

Novohorodska Maryna, Candidate of Pedagogical Sciences, Researcher of the Gifted Diagnostics Department of the Institute of Gifted Child of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

METHODS OF IDENTIFICATION OF CREATIVE AND COMMUNICATIVE GIFTEDNESS IN WORLD PRACTICE

Summary.

The article provides examples of experience in identifying creatively and communicatively gifted students in schools around the world. The experience of identifying, developing and training gifted students in the United States is separately considered. A review and analysis of training programs to support gifted students in the US public schools is conducted. An overview and explanation of the significance and difference between the two components of the average grade point average (GPA) – weighted and unweighted, which can be of decisive importance in the further education and development of gifted students is made. The difference between the weighted and the unweighted average score (GPA) and the algorithm for selecting gifted students in the university based on the rating, the weighted GPA and the overall academic performance are explained. The fundamental works of world scientists on the identification and development of giftedness in schools around the world are presented. A review of the educational contexts of such countries as Australia, Austria, Finland, France, Greece, Norway, Scotland, Sweden, Turkey and the United States is conducted. Certain characteristics of highly gifted students are outlined. Various approaches of researchers to the identification of creative and communicative giftedness in world practice are presented, including an approach to the formation of the level of giftedness of students from the point of view of a new dimension of creative pedagogical knowledge. A number of criteria for diagnosing types of giftedness are identified. The article analyzes the approaches of Western specialists working on the issue of identifying and supporting creatively gifted students at different stages of their development in order to maximize their talents, which can play an important role in the development of a gifted individual.

Keywords: creativity; communicative giftedness; social intelligence; students; identification of giftedness.